

перебудова освітнього процесу на принципах гуманізації та демократизації, спрямування його на особистісний розвиток молодших школярів, формування в них ключових компетентностей.

Список використаних джерел

1. Кравченко Г. Ю. Теоретико-методологічні основи особистісно-орієнтованої освіти / Г. Ю. Кравченко // Початкове навчання та виховання. – 2015. – № 25. – С. 2-3.
2. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: підручник / О. Я. Савченко. – К.: Грамота, 2012. – 504 с.
3. Сусь Б. А. Діяльнісний підхід як ефективний спосіб забезпечення дієвості знань / Б. А. Сусь, М. І. Шут // Збірник наукових праць (Педагогічні науки). – 2007. – № 4. – С. 5-8.

ВОРОНОВА О.Ю.,
БАРЧІЙ М.С.

Мукачівський державний університет, Україна

СОЦІАЛЬНА СИТУАЦІЯ РОЗВИТКУ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Метою початкової освіти, згідно концепції Нової української школи, є гармонійний розвиток дитини відповідно до її вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, виховання загальнолюдських цінностей, підтримка життєвого оптимізму, розвиток самостійності, творчості та допитливості. Психологічний та особистісний розвиток дитини відбувається у певній соціальній ситуації розвитку під час її власної активності, з урахуванням сенситивних періодів розвитку певних новоутворень. Діяльність, в якій відбуваються основні вікові новоутворення вважається провідною. На сучасному етапі спостерігаємо зміни соціальної ситуації розвитку дітей, які можуть викликати зміни у їх психосоціальному розвитку, зсувати межі вікових та сенситивних періодів [2].

Окремо варто зупинитися на деяких особливостях розвитку сучасних дітей 6 – 7-ми років, які варто враховувати під час організації навчання першокласників. Останнім часом все більше дітей не мають вираженого бажання йти до школи. Причини цього різні, зокрема: діти об'єктивно набагато більше знають про школу й часто з телебачення або з розмов між дорослими в негативному контексті; вони не сприймають вступ до школи як щось особливе, важливе. Раніше вважалося, що дитина-першокласник вже вміє себе організувати, відчуває змістовний інтерес до школи, що зумовлює інші властивості, інтелектуальні та емоційні. Зараз ми не завжди виявляємо такий інтерес у дітей на порозі їхнього шкільного життя; для сучасних першокласників школа – це вже не те безумовно привабливе місце, яким вона була 30 років тому й закріплена в стереотипах старшого покоління [1].

Підкреслимо, що не всі діти шестирічного віку приходять до школи фізично і психологічно готовими. З одного боку спостерігаємо інтелектуалізацію розвитку, з іншого – відсутність навичок і вмінь самообслуговування, недостатній розвиток дрібної моторики, невміння гальмувати власні імпульсивні дії, діяти за правилом і зразком, виконувати вимоги дорослих. Вирішальним чинником соціалізації дитини є оволодіння навчальною діяльністю, вироблення обов'язкових шкільних умінь і

навичок. Паралельно з цим молодший школяр включається в процес засвоєння соціального досвіду, тобто міжособистісні стосунки, які складаються в школі, завдяки яким розвивається емоційне та соціальне життя дитини, формується її уявлення про себе й про те, що думають про неї інші, формується самооцінка [3].

На основі аналізу психологічної літератури з'ясовано, що психологічні зміни, що відбуваються в період молодшого шкільного віку, свідчать про широкі можливості розвитку дитини на даному віковому етапі. Протягом цього періоду на якісно новому рівні реалізується потенціал розвитку дитини як активного суб'єкта, що пізнає оточуючий світ і самого себе, особистості, яка набуває власний досвід проживання, переживання, усвідомлення життєвих подій.

Соціальна ситуація розвитку молодшого школяра зумовлюється також системою стосунків з батьками, особливостями сімейного виховання. Аналізуючи сімейну ситуацію та її вплив а розвиток особистості, науковці схиляються до думки, що сучасні батьки не мають єдиної стратегії виховання дітей у сім'ї, більш того, мова йде не лише про спільну стратегію подружжя, але й про зміни та коливання в стратегії виховання як батька, так і матері. Можливо, однією з причин є зміна умов життя, соціальних впливів, що неминуче впливає на зміну цінностей, пріоритетів сімейного виховання. Характерною особливістю сучасного сімейного виховання є обмеження можливостей соціального оточення дитини: усунення впливу на дитину бабусь та дідусів, обмеженість спілкування з ровесниками межами учбового закладу, спілкування з іншими людьми часто вважається небажаним. Спосіб засвоєння світу для дитини перетворюється з безпосереднього на опосередкований. Сучасні батьки найчастіше самі обирають, чим повинна займатися дитина: з досить раннього віку діти, за вибором батьків, займаються англійською, танцями, музикою тощо. Зміст дитячого життя планується виключно батьками: вони вирішують, що дитині цікаво, чим вона повинна займатися і чому навчатися. З боку дорослих досить часто відбувається тиск, що пов'язаний з очікуванням успіху від дитини в різних сферах її життя. Дорослі не сприймають такі характеристики дитини, як єдність зовнішнього і внутрішнього світу, необхідність реалізації власних потреб дитини, її особисті уявлення про оточуючий світ. Сучасні діти мають власну субкультуру у сфері вільного часу, одягу, їжі. Разом з тим вони мають мінімум вільного часу для гри на вулиці, відрив від природи, зайнятість батьків, високий відсоток розлучень серед них, діти втрачають стабільність емоційних стосунків. Дитина молодшого шкільного віку при вирішенні життєвих завдань часто наслідує значимого дорослого, багато в чому керуючись його сприйманням ситуації. Однак вплив сім'ї хоч і є визначальним, однак не єдиним чинником, який обумовлює осмислення дитиною соціокультурного та індивідуального досвіду.

Таким чином, ми зосередили увагу на особливостях соціальної ситуації розвитку учнів початкових класів, адже в цьому віці формування особистості відбувається особливо динамічно: змінюється характер провідної діяльності (систематичне навчання), суспільне становище (змінюються відносини з однолітками і дорослими), діапазон соціальних ролей (з'являється нова роль учня), формується самосвідомість, соціальна успішність.

Список використаних джерел

1. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. 6-те вид. /О.В. Скрипченко та ін. Київ: Каравела, – 2019. – 400 с.
2. Нова українська школа: poradnik dla vchitelja / Під заг. ред. Бібік Н.М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.
3. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Вікова психологія. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 376 с.

ГАВРАН Т.І.,
МОЧАН Т.М.

Мукачівський державний університет, Україна

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ

Актуальність проблеми формування соціальної компетентності учнів початкової школи продиктовано вимогами, які притаманні сучасному інформаційному світу. Необхідний принципово новий підхід, який би ґрунтувався не тільки на засвоєнні учнями певних знань, умінь та навичок, а й формував би в них власне ставлення до соціальних явищ і фактів, сприяв би розвитку особистісного досвіду щодо створення власних стратегій адаптування в суспільстві використання web-орієнтованих і мультимедійних технологій.

За визначенням Н. В. Беккер соціальну компетентність слід розглядати у таких контекстах:

- 1) засвоєння наукових основ філософських, соціально-політичних, економічних, юридичних, етичних знань і умінь;
- 2) оволодіння колом соціально-психологічних знань і морально-правових суджень, що дозволяють успішно адаптуватися і активно діяти у соціальному оточенні [1, с. 59-60].

Тобто, соціальна компетентність характеризує особистість освіченої людини сучасного суспільства, зокрема, забезпечує життєву позицію людини, здатність орієнтуватися і гармонізувати відносини особистості з навколишнім світом [7, с. 59–60].

В. В. Коваленко під поняттям «соціальна компетентність молодшого школяра» розуміє підтверджену здатність особистості, що виявляється у відкритості до суспільства, навичках соціальної поведінки, готовності до сприймання соціально спрямованих інформаційних повідомлень, відповідальності перед іншими за свої вчинки та вміння вибудовувати свою поведінку в середовищі поєднаної реальності (реальному і віртуальному) у відповідності до соціальних норм і суспільних цінностей [2, с. 15].

Ми погоджуємось з думкою, що в умовах сучасного інформаційного простору, соціальна компетентність молодших школярів формується у процесі навчання, у родині, колі друзів, під впливом політичних, релігійних чинників, засобів масового інформування і комунікації та ін. Також, на формування соціальної компетентності молодших школярів впливають мобільні телефони, телебачення і Інтернет-простір (web-ресурси: web-сайти, web-канали, соціальні мережі тощо) та все, що в ньому розміщено [3].

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>